

Kunnanhallituksen vastaus arviointikertomuksen havaintoihin

Khall § 238 27.10.2025

Valmistelija

*Talous- ja hallintojohtaja Terhi Paananen, puh. 040 183 3165 tai
terhi.paananen@perho.com*

Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen vuodelta 2024 ja on pyytänyt kunnanhallitukselta kuntalain 21 §:n mukaisesti lausunnon arviointikertomuksessa olleista havainnoista lokakuun 2025 loppuun mennessä.

Kunnanhallitus lausuu seuraavasti:

Strategia 2022-2030

Tarkastuslautakunta

kiinnittää huomiota siihen, että vuoden aikana on laadittu useita lisätalousarvioita.

Kunnanhallitus

Talousarviomuutoksia tehtiin joulukuussa 2024 kunnanhallitukselle, tekniselle lautakunnalle ja sivistyslautakunnalle. Osa talousarviokorjauksista oli odottamattomista muutoksista johtuvia, osittain talousarviokorjauksia jouduttiin tekemään virheellisen budjetoinnin vuoksi. Syitä budjetointivirheille on selvitetty ja merkittävä tekijä on ollut henkilöstövaihdokset juuri talousarviovalmistelun kriittisellä hetkellä. Syksyllä 2023 kaikki kunnan taloushallinnossa työskentelevät olivat aloittaneet työn Perhon kunnassa juuri siinä vaiheessa kun talousarvion valmistelu oli kiireisimmillään. Tästä johtui mm. yksityiskohtaisen tiedon puute talousarvion rakentumisesta sekä yksityiskohdista.

Kunnanhallituksen osalta toimintatuottoja oli yhteensä 66.914,30 euroa talousarviossa ennakoitua enemmän ja toimintakulut vähentyivät 1.420,77 euroa. Tämä tarkoittaa kunnanhallituksen osalta sitä, että toimintakate on tämän hetken arvion mukaan 1.790.401,93 euroa eli toimintakate paranee 68.335,07 euroa. Poistoja ja arvonalentumisia oli 17.703,24 euroa enemmän kuin arvioitiin, koska vuoden 2023 lopussa on valmistunut laajakaistahanke, jonka poistot oli alkaneet vuoden 2024 alusta, mutta niitä ei ollut huomioitu talousarviossa.

Teknisen lautakunnan osalta toimintatuottoarviota vähennettiin yhteensä -264.773,30 euroa. Toimintatuottojen vähennys johtuu vuokratulojen virheellisestä budjetoinnista sekä vesilaitoksen ja viemärlaitoksen arvioitua pienemmästä laskutusmäärästä. Toimintakuluja arvioitiin olevan jonkin verran ennakoitua vähemmän, ja tästä syystä talousarvion valtuustoon nähden sitova osa toimintakuluista pienennettiin 42.789,98 euroa. Teknisen lautakunnan osalta poistot olivat -40.734,52 euroa alkuperäistä talousarviota suuremmat. Poistoero johtuu pääasiassa kaukolämpöverkoston arvioitua suuremmista poistoista. Kaiken kaikkiaan muutokset vaikuttavat teknisen lautakunnan valtuuston nähden sitoviin eriin niin, että toimintakate heikkeni -221 983,62 ja poistot lisääntyivät 40.734,52 euroa.

Sivistyslautakunnan osalta talousarvioon varatut määrärahat eivät riittäneet koko vuoden palkkojen maksuun. Lisämäärärahaa palkkakuluihin tarvittiin kokonaisuudessaan 401.039,41 euroa. Muita toimintakuluja oli ollut arvioitua enemmän 40.867 euroa ja myös näiden kulujen rahoitus vaati lisämäärärahan. Arvioitua enemmän toimintakuluja oli syntynyt muun muassa kuljetuskustannuksista, koulutus- ja kulttuuripalveluista sekä asiakaspalveluiden ostoista. Toimintakuluihin oli varattu sivistyslautakunnassa vuodelle 2024 kokonaisuudessaan 6.422.942 euroa, kun todelliset toimintakulut asettuivat vuoden 2024 loppupuolen arvion perusteella 6.864.848 euroon. Tilinpäätöksen 2023 toimintakulut ovat olleet 6.607.931 euroa. Voidaan todeta, että talousarvio oli laadittu tältä osin vuodelle 2024 epärealistisesti toiminnan osalta. Toimintatuottojen osalta varhaiskasvatuksen maksujen arvioitiin olevan -40.585 euroa alkuperäistä arviota pienemmät. Toimintatuottoja saatiin kuitenkin arvioitua enemmän Kelan koulumatkatuesta ja kotikuntakorvausmuutoksista. Kokonaisuudessaan toimintatuotot vähenevät -22.815 euroa. Muutokset talousarviossa tarkoittavat sivistyslautakunnan valtuustoon nähden sitovien erien osalta sitä, että toimintatuotot vähenivät -22.815,00 ja toimintakulut lisääntyivät -441.906,41 euroa. Toimintakate heikkeni muutosten vuoksi -464.721,41 euroa.

Valtionosuudet oli budjetoitu vuodelle 2024 virheellisesti. Peruspalveluiden ja verotuloihin perustuva valtionosuudet olivat arviota suuremmat ja veromenetysten kompensaatio ja OKM:n valtionosuudet puolestaan arviota pienemmät. Yhteensä valtionosuuksia vähennettiin talousarviosta -284 067 euroa.

Lisäksi tilinpäätösvaiheessa huomattiin, että rahoituslaskelman ja valtuuston myöntämän talousarviolainan ottovaltuuden välillä oli virhe. Vuoden 2024 talousarvion rahoituslaskelmaan oli varattu pitkäaikaisten lainojen lisäyskohtaan varattu 424.351 euroa ja rahavarojen muutoksen ennakoitiin olevan -2.500.000 euroa. Talousarvion yhteydessä valtuusto oli hyväksynyt pitkäaikaisen talousarviolainan ottovaltuutta 2,5 miljoonaan euroon saakka. Talousarviokirjan ottovaltuuden perusteella talousarviolainaa nostettiin 2.500.000 euroa 25.9.2024. Samassa yhteydessä ei oltu huomattu tehdä rahoituslaskelmaan muutosta pitkäaikaisten lainojen lisäyksen kohtaan. Lisäksi tilinpäätöksen ennakoitua parempi tulos vaikutti rahoituslaskelmaan kokonaisuudessaan, joten vuoden 2024 rahoituslaskelma oli syytä käsitellä ennen tilinpäätöksen käsittelyä. Vuosikate oli alkuperäisessä talousarviossa 1.158.649 euroa. Vuoden lopussa vuosikate oli 1.849.798,82. Investointien rahavirta oli alkuperäisessä talousarviossa -3.018.000 euroa, mutta toteutunut oli -2.189.072,88 euroa. Muutos johtui pääosin liikuntahalli, keittiö- ja ruokalainvestoinnin arvioitua hitaammasta edistymisestä. Rahoituksen rahavirran arvioitiin olevan vuonna 2024 -615.649 euroa, mutta toteuma lainannoston vuoksi oli 1.377.732,92 euroa.

Talousarvio on nimensä mukaisesti luonteeltaan arvio talouden toteumasta. On tavallista, että talousarvioon tulee muutoksia, mutta loppuvuoteen sijoittuneet poikkeuksellisen laajat talousarviomuutokset kuormittivat hallintoa ja päätöksentekoa. Yksi tekijä talousarvion virheisiin ja epätarkkuuksiin oli se, että vuoden 2024 talousarviossa ei oltu käytetty niin tarkkaa kustannuspaikka- ja tilitasoa kuin tavallisesti. Lisäksi tulojen osalta oli tapahtunut budjetointivirheitä.

Onkin tärkeää, että talousarvio laaditaan mahdollisimman tarkasti kustannuspaikka- ja tilitasolla, jotta talouden toteumaa voidaan seurata

riittävästi ja muutoksiin reagoida nopeasti. Lisäksi poikkeamat edellisiin vuosiin verrattuna tulee käydä tarkasti läpi valmisteluvaiheessa.

Keskeinen tekijä talousarvion epätyypilliseen valmisteluun ja arviovirheisiin oli henkilöstövaihdokset ja sijaisuudet hallinnossa talousarviolaadinnan aikana.

Tarkastuslautakunta

kunnan strategia on suunniteltu pitkäjänteisesti aina vuoteen 2030 asti. Kuitenkin ottaen huomioon jatkuvasti muuttuvan maailman, tarkastuslautakunta ehdottaa, että strategiaa tarkastellaan ja arvioidaan vuosittain, esimerkiksi valtuustokyselyn avulla. Tämä auttaa meitä säilyttämään joustavuuden ja reagoimaan mahdollisiin muutoksiin ajallaan.

Kunnanhallitus

Valtuustokysely on toimintaa kehittävä ja reagointikykyä lisäävä toimenpide.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota ympäristön siisteyteen ja suosittelee ympäristölautakuntaa huolehtimaan, että kaikki asutut asuinkiinteistöt ovat järjestetyn jätehuollon piirissä.

Kunnanhallitus

Hallintosäätö antaa mahdollisuuden ympäristö- ja tekninen lautakunnalle päättää erilaisten katselmusten ja arviointitoimitusten suorittamisesta. Ympäristö- ja tekninen lautakunta tekee säännöllisesti katselmussuunnitelman.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta

Kunnan rakennuskantaa on uudistettu viimeisten vuosien aikana peruspalvelujen osalta (koulu ja päiväkot) ja hyvinvointia tukevat uudet liikuntapaikat.

Kunnanhallitus

Kunnassa on panostettu peruspalvelukiinteistöjen ajantasaistamiseen. Vaikka rakennuskannan uusiminen on rasittanut kunnan taloutta lainamäärän kasvulla, se on samalla pienentänyt kunnan korjausvelkaa. Liikuntapaikkoihin panostaminen tukee kuntalaisten hyvinvointia ja lisää kunnan pito- ja vetovoimaa.

Tarkastuslautakunta

kiinnittää huomiota, että elinkaaripuiston tukihakemus jäi hakematta.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus pitää valitettavana sitä, että tukihakemus oli jäänyt tekemättä. Elinkaaripuistoa ei voitu siitä syystä toteuttaa ja se huomioitiin vuoden 2024 muutostalousarviossa.

Sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunta

tarkastuslautakunta esittää oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksien kartoittamista yritysten kanssa.

Kunnanhallitus

Oppisopimuskoulutus ja sen aktiivinen markkinointi on nostettu esille Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Perhon kunnan yhteisessä ammatillisen koulutuksen seurantaryhmässä sekä keskusteluissa yritysten edustajien kanssa. Päävastuu oppisopimuskoulutuksen markkinoinnista ja edistämisestä on ammatillista koulutusta järjestävällä organisaatiolla.

Tarkastuslautakunta

on huolissaan sivistyksen toimialan henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta ja sekä henkilöstöstä, jolla ei ole tarvittavaa pätevyyttä.

Kunnanhallitus

Henkilöstön vaihtuvuuteen on kiinnitetty huomiota ja panostettu mm. perehdytykseen ja palkkauksen kehittämiseen. Kelpoisen henkilökunnan vaje on koskettanut etenkin Mäntymetsän päiväkotia, jossa on tehty useita toimia muun muassa henkilöstön koulutukseen, rekrytointiin sekä toiminnan järjestelyihin liittyen. Nämä ovat nostaneet - ja tulevat nostamaan kuluva toimintakauden aikana - merkittävästi henkilöstön kelpoisuusastetta.

Keväällä 2026 on odotettavissa, että sivistyksen toimialalla kelpoisuusaste kokonaisuudessaan tulee olemaan tyydyttävä, ja rekrytointien onnistuessa jopa hyvä tai kiitettävä.

Tekninen toimi

Tarkastuslautakunta

Kiinnitti huomiota viemärlaitoksen tilikauden tulokseen, joka on talousarvioita huomattavasti heikompi ja alijäämäinen.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus tiedostaa asian. Taksoja on tarkistettu, mutta tämä on osaltaan vaikuttanut kulutuksen laskuun, jolloin toimintatuotot eivät ole toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Tarkastuslautakunta

Perusmaksulla tulisi kattaa poistot.

Kunnanhallitus

Poistot on viemärlaitoksen osalta suuret, koska investointi on melko uusi. Perusmaksua on korotettu.

Tarkastuslautakunta

Suosittelee hulevesijärjestelmän uudelleen tarkastelua. Tällä hetkellä hulevesiä todennäköisesti valuu viemäriverkostoon nostaen kustannuksia.

kiinnittää huomioita suureen vuotovesien määrää ja kehottaa ryhtymään pikaisiin toimiin.

Kunnanhallitus

Hulevesien valuminen on viemärlaitoksen tiedossa ja asiaa pyritään parantamaan.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta

suosittelee esittelemään työhyvinvointikyselyn tuloksia henkilöstötilinpäätöksessä.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus toteaa, että ehdotus on hyvä kehitysidea henkilöstötilinpäätökseen. Kunnanhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Tarkastuslautakunta

Liikunnan mahdollistaminen työaikana (kaksi tuntia kuukaudessa) otettu käyttöön.

Kunnanhallitus

Liikuntaetu on otettu hyvin vastaan. Erityisesti tiimi/yksikkökohtaisia yhteisliikuntahetkiä on järjestetty säännöllisesti. Myös yksilöliikkuminen on otettu hyvin käyttöön. Liikuntaetu on koettu hyvinvointia ja jaksamista lisääväksi. Kunnanhallitus tiedostaa, että tiettyjen työntekijäryhmien on haastavaa käyttää liikuntaetua työaikamuodon vuoksi.

Tarkastuslautakunta

Sairauspoissaolot ovat edelleen vähentyneet.

Kunnanhallitus

Työhyvinvointietujen lisäämisellä on ollut oma vaikutuksensa sairauspoissaolokehitykseen. Hyvä työterveyshuoltoyhteistyö tukee myös työhyvinvointia ja työssäjaksamista. Lisäksi esihenkilötyön kehittäminen on ollut myös yksi tekijä työyhteisön hyvinvoinnin lisäämisessä.

Tarkastuslautakunta

Epäasiallisen kohtelun toimintamalli on ollut yt-ryhmän valmistelussa ja väkivalta- ja uhkatilanteiden raportti on uudistettu (2023). Tarkastuslautakunta kysyy, onko tätä huomioitu henkilöstökertomuksessa?

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus on hyväksynyt 7.12.2022 toimintamallin väkivalta- ja uhkatilanteiden varalle. Ohje on organisaation sisäinen ja yleistasoinen noudatettavaksi. Valtuusto on hyväksynyt häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinnan toimintamallin 20.2.2023. Häirinnällä ja epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan myös työelämässä esiintyvää syrjintää ja hyväksytty toimintamalli koskee toimenpiteitä syrjintätapausten hoitamiseksi. Ohje on kunnan organisaatiossa velvoittava.

Henkilöstökertomus laaditaan Kuntatyönantajien henkilöstöraportin sisällön suosituksen mukaisesti.

Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunta

Perhon vuokratalojen yhdistäminen yhdeksi yhtiöksi on toteutettu vuoden 2024 tilinpäätökseen.

Kunnanhallitus

Perhon Opiskelija-asunnot ja Perhon Paroni sulautuivat Perhon Kartanoon vuoden 2024 lopussa.

Oheisaineisto

-

Liitteet

-

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus lähettää annetut vastaukset valtuuston käsiteltäväksi ja pyytää, että valtuusto toimittaa vastaukset tarkastuslautakunnalle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Toimenpiteet, otteet

Valtuusto

Kvalt 03.11.2025

117/00.03.01/2025

Oheisaineisto

-

Liitteet

-

Kunnanhallituksen päätösehdotus

Valtuusto käsittelee arviointikertomukseen annetut vastaukset ja lähettää ne tarkastuslautakunnalle.

Päätös

Toimenpiteet, otteet

Tarkastuslautakunta
